

Ստեղծագործում են մեր ընթերցողները

Բանաստեղծությունս նվիրում եմ մեզ օգնության հասած հարավսլավացի զոհվածների հիշատակին

Տխրությունը համակել էր ողջ աշխարհը ծայրեծայր, Հող աշխարհը ողբի բույն էր երկրաշարժից բռնկված, Իմ հայ ազգին սուգն էր պատել՝ կորուստներից ցնցված, Եկել էին ողջ ազգերից, օգնելու մեզ՝ վշտացած:

Ու թե գիշեր, ու թե ցերեկ ինքնաթիռներ բեռներով, Ով ինչ ունեի բաժին հանեց իմ հայությանը տարաբախտ, Էլ ես ինչպես թեզ մոռանամ, իմ հարավսլավացի բարեկամ, Ելար – եկար, տեղ չհասար, կյանքը զոհիր հայության:

Դեռ այս վշտից աչք չբացած, Նոր վերք դրիր իմ սրտին, Կորուստներս անհետ կորան, չեմ հաշտվում ես այդ մտքին, Դեռ չհասած, դուք հեռացաք, հարված էր դա մեր հոգուն, Մոր արցունքով ես կծնկեմ ձեր գերեզմանին:

Ամեն մեկս մի բախտ ունեց, կարճ է ուղին մեր կյանքի, Հավերժի մեջ մի հյուսիս եկեք, մեր վերջն էլ է ձեր կողքին, Հարազատիդ ի՞նչ խոսք ասեմ, սրտին լինի մխիթարանք, Նոր վերք բացիք վերքոտ հոգում, դուք մեր հոգում հանգրվան:

Ինչո՞ւ են թախծոտ

Ինչո՞ւ են թախծոտ աչքերդ, ասա, Երբ ժպիտս այդպես սազում է նրանց Այդպես թախծոտ են վարդերը գարնան, Երբ կարկուտն ուժգին ծեծում է նրանց:

Դե ժպտա ուրախ, ժպտա իմ անգին, Յիր թախծոտ, ինչպես մառախուղ, Հուր վառել կուզեմ քո ջինջ աչքերում, Որ դու այդ հրով վառես իմ հոգին:

Սակայն թախծոտ են աչքերդ հիմա, Կարծես գերված լինեմ է մեր Վան, Որ պահած ունի իր կրիակի տակ, Անհուն կարոտը մեր ջինջ Սևանի:

Դե ժպտա ուրախ, ժպտա իմ անգին, Յիր թախծոտ, ինչպես մառախուղ, Դու միակ սյունն ես իմ փլվող սրտի, Միշտ ամուր մեա, միշտ եղիր նեցուն:

Երգս նվիրում եմ «թշնամուս» օրուն

Օրին մեր պապերից մեզ մնաց, Դրանով խմվեց մեր առողջության կենաց, Մեղանի գարդ ես, ինչ ասեմ ես թեզ, Արտաքինից շատ ջինջ, մաքուր ես:

Առանց թեզ ոչ մի սեղան չբացվեց, Առանց թեզ ոչ մի բաժակաճառ չասվեց, Առանց թեզ ոչ մի հարց չլուծվեց, Առանց թեզ ոչ մի գաղտնիք չբացվեց:

Ե՛վ լավ կողմ, և՛ վատ կողմ ունես, Դու պատճառ դարձար հանցանքների, Շատերի տուն քանդեցիր, Ինչքան մարդկանց դու բանտեր ուղարկեցիր:

Ամենաուժեղին դու թուլացրեցիր, Ամենագիտունին անգետ դարձրիր, Ամենախելոքին՝ հիմարացրիր, Բառապաշարը միայն գարգացրիր:

Ով թեզ չսիրեց, նա միայն շահեց, Կյանքին լուրջ աչքերով նա միշտ նայեց, Ով թեզ սիրեց, նա թեզ ծառայեց, Վա՛յ քո ստեղծողի մեջքը կտորվեր:

Օսիպյան Թամարա

Լքված հայրենիք

Վերակառուցման մի փոքրիկ հորձանք, Հայ ազգի գլխին բերեց մեծ փորձանք, Փորձությունների մի վարարուն հոսք, Լայն վտակ բացեց, անուն՝ արտահոսք:

Խույս տալով օտար անկալիքից, Շատերը իջան կտորվող թախտից, Ու իրենց հույսի նավակներն առան, Բախտի ալիքին քամահաճ դառան:

Նայած ալիքն ում ո՞ր ափը տարավ, Եվ ում համար, ով կնքահայր դառավ, Աշխարհը սիրով դռներն իր բացեց, Ու իր տաք ծոցում հային տեղ տվեց:

Կորուսից, թեկուզ արցունք էլ կուլ տա, Քարի վրա էլ հայը ծիլ կտա, Բայց միշտ կա մի բան, որ չի հերքում, Մոմ վառել կուզես, հայրենի վանքում:

Ու արտահոսքը անվերջ, ահավոր, Հայրենիս դարձրեց թույլ ու վիրավոր, Ողջ երկրի ամուր հենքերը կտրեց, Ինչպես գորգի մեջ ընկած անգույթ ցեց:

Բայց կգա դեռ մի օր արևոտ, Կբացվի բարեհույս առավոտ, Հեզանքով կնայենք անցյալին, Գտնելով նոր կյանքի բանալին:

Կբացվեն ծաղկաշատ գարուններ, Ե՛տ կզան չված քո թռչուններ, Կաշխատե՛ն քրտնաջան օրկիբուն, Կհյուսեն նորովի ամուր բույն:

Կտնենք ծառ, ծաղիկ բյուրավոր, Կառուցենք տներ տաք, լուսավոր, Երաշտից թողո՞մած հայրենիք, Դու կապրես դարեդար երջանիկ:

Ու գալիք մեր այգում գեղեցիկ, Կայցելեն թռչուններ երգեցիկ, Եվ ինչո՞ղ երկնային մեղեդին, Կշոյի կագուրով մեր հոգին: Ի վերջո, կունենանք նպատակ, Չենք դառնա ոչ մեկին հպատակ, Եռագույն փեշի տակ լքված մոր, Կլինենք մենք անկախ ու հզոր:

Ջսպաշապիկ

Ո՛վ դու մարդկային անկարողություն, Գամվել ես լեզվիս, դարձել բանալիս, Թո՛ւյլ տուր, որ բացվեմ ու անվերջ խոսեմ, Պատռե՛մ դիմակը մարդկանց անխոհեմ:

Թո՛ւյլ տուր, որ խոսեմ, չթողնե՛մ հոսեմ, Պարզ ու պարզ իրարից ջոկեմ, Թե՛ չե՛, ինչքան էլ պարզ շատ լինի, Պղտորը, մեկ է՝ կզուսավորի:

Չե՛ս ուզում բացել, փախնո՛ւմ ես ճշտից, Ոմանց չե՛ս ուզում գրկել անդորրից, Համոզված չե՛ս, թե՛ ջոկելն է դժվար, Որ ճիշտը՝ մեկն է, ո՛չ, ճիշտն է հազար:

Քանզի ինչքան էլ խնամքով փակես, Կժայթի հանկարծ շատրվանի պես, Կավերի խախտու հիմքերն հազարի, Կբացվի հունը՝ պարզ ու արդարի:

Սեդա Խաչատրյան

Նոր տարին

Մոտեցավ ժամը, տասներկուսը զնգաց, Անցավ հին տարին, եկավ նորը, Մի տարի էլ անցավ մեր կյանքից, Բայց չգիտեմ, տարավ իր հետ հին սև օրը:

Նոր տարին եկավ նոր բերկրանքով, Անցան լցվեց ծափ-ծիծաղ հրաշքով, Միասին բաժանվեցին զնգաքից, Լսեցինք տան մեծի օրհնանքը ցնծալից:

Չքացավ վշտերս, արթնացավ հրճվանքը կյանքիս, Թո՞ղներս են պարուն ձեռք ձեռքի տված, Դառնաղի արցունքով սիրտս լցվեց, Երբ հայ զինվորի հոգու կենացը հիշատակվեց...

Իմ ընկեր Վահանի 80-ամյակին

Անցան օրեր ու տարիներ, Անցան սեր ու մակուղայուն, Եկավ տարիքը ութսունամյան, Տոնեցինք, ուրախացանք միասին:

Մենք բոլորս ընկերներով, Ուրախացանք թեզանով, Հմուտ մտքով, պայծառ տեսքով, Օրինակ են բոլորին:

Ես նորից ընկեր ուրախանում եմ, Որ հանդիպեցի թեզ կյանքում, Ես էլ թեզ պես այ իմ ընկեր, Շատ շատերին եմ կորցրել:

Ինքը մտքով տանջում ես թեզ, Գիշերները գրում ջնջում ես, Գովաասում բոլորին, Քո միտքն ու սիրտը հայտնում ես մեզ:

Դու ուրախանում ես բալիկներով, թո՞ղներով ու ծո՞ղներով, Անթառամ ես վարդի նման, քո գեղեցիկ շորերով Երգում ես դու Ջիվանի, ափսոս, որ սազ չունես, Հանկարծում ես մեզ խոսքերով քո անգին:

Գրիր, ջնջիր թեզ համար, Անց հաց ու ջուր մեզ համար, Գրիր, պատմիր ամեն տեղ, Հայոց սերը անվեհեր:

Իմ քրոջ որդի Վիկտորին

Ես Վիկտորն եմ Շամխորեցի, Կամավոր բանակ զնացի, Հայրենիքի հողի համար, Լաչին քաղաքում վիրավորվեցի:

Լաչինի հողը քարքարոտ, Գյուլեն մեջքիս կֆրժրա, Սիրտս ցավից կվրճում, Ասեք մորս շատ հիվանդ եմ:

Լաչինի ջուրը շատ աղի է, Հացն ու կերակուրը՝ լեղի, Շատ երիտասարդներ կորան այնտեղ, Գրեք մորս, որ հիվանդ եմ:

Մեծ եղբայր ջան, ես մեռնում եմ, Երեք որբս թեզ հանձնում, Ինչ-որ ուզեմ՝ չնկայես, Ընտանիքս լավ կպահես:

Հորս

Շատ է տխուր քո կյանքի ուղին, Դու սովեցիր խրատ տխրողին, Քո սեփական տունը, Մնաց դաժան ոսոխին:

Դու գուսան էիր, բայց ձեռքիդ սազ չունեիր, Կյանքում տանջված հանգիստ քուն չունեիր, Գիշեր ու ցերեկ միշտ աշխատեցիր, Կյանքում միշտ տանջվեցիր ու չարչարվեցիր:

Վերջին պատառը արջատի հետ ես կլիս, Ում հետ խոսել ես, ջան դուրբան ասել, Ամեն սեղան քո երգով ուրախացրել, Ջիվանու պես մեջքիս մեղան ես բացել:

Երեսուն տարի դու միայնակ էիր, Կին չունեցար, որ խորթություն չտեսնեց, Հա՛յր, եղար մեզ Մայրիկ թանկագին:

Արա թոռնիկիս 33-ամյակին

Գոտիկը պարանոցիդ դառնա նոնաքար ուլունք, Բազուկը ամուր կապած, ոնց ոսկե բիլազուկ, Կյանքիդ գենիթին հասնես, վերից վար նայես, Բարդություններդ ինքդ հարթես, ուրախ կյանք վայելես:

Արու գավակներդ հայրենիքիդ համար լինեն քաջարի, Աղջիկներդ ամոթխած, համեստ, պարկեշտ ու բարի, Տոնածառ դառնա, թոռուծո՞ղով շրջապատվես, Երջանկանաս նրանցով, հարյուրամյակ տոնես:

Աստծ օրհնանքը գլքիդ իմ օրհնանքին զուգընթաց, Օջախդ շեն լինի, սեղանդ բաց, վրան աղ ու հաց, Խոսքերս ոսկի, աղանակը թեզ լինի կտակ, Սուրբ օրհնանքս թեզ մեա վրա հիշատակ:

Հայրտանում եմ թեզանով, Արա, իմ բալես, Գովում ու գովաասում եմ, իմ սիրուն թոռն ես, Գործերդ միշտ լինի բարի, Դու չհանդիպես վատի ու չարի:

Ուր որ գնաս, մեծանաս, Մեծ-մեծ փառքի տիրանաս, Իմ տված խրատները չմոռանաս, Եվ պապիկ եմ, և տատիկ թեզ համար, Քո թիկնապահը էլի դարձյալ ես եմ:

ИСТОРИЯ НАХИЧЕВАНИ

Ростов и Нахичевань были центром белого движения

Сейчас уже мало кто знает, что в годы гражданской войны Ростов и Нахичевань считались оплотом белого движения. Известный ростовский краевед, профессор Южного федерального университета В.Смирнов в своей публикации в «Вечернем Ростове» от 1.12.06. «Белая, красная где сторона? Б.Садовая от крови пьяна» приводит воспоминания героев гражданской войны Ворошилова и Будённого. Вот что вспоминает Ворошилов:

«Подожли вплотную к Нахичевани. Ни застав, ни охранения. Входить нельзя – гнездо контрреволюции. Отсюда всё начиналось, здесь её родина... Город переполнен белогвардейцами, но почти никто не знает о катастрофе, постигших белых на фронте». Хочу особо заметить, что Ворошилов называет Нахичевань гнездом и родной контрреволюции. В ночь на 8 января в Нахичевань вступила 4-я дивизия. «Ровно в 23 часа, – продолжает вспоминать Ворошилов, – мы уже сидели за столом в доме какого-то конезаводчика, а любезная хозяйка угощала нас праздничными блинами с чаем». Будённый же вспоминает, что он с товарищем Ворошиловым ночью на улице в Ростове остановил одного мальчика, который разносил свежие номера белогвардейской газеты. В ней белое командование писало: «Царицын мы сдали по стратегическим соображениям, а Ростов и Нахичевань никогда не отдадим». То есть Ростов и Нахичевань были стратегически важными городами, как для белых, так и для красных. Интересно, что в ночь с 7 на 8 января красные бойцы расположились спать рядом с домами, в которых находились белые. 8 января в Ростове и Нахичевани начались уличные бои, но сопротивлявшиеся белые скоро были подавлены.

Девять дней в Ростове и Нахичевани шли грабежи, мародёрство. Как пишет ростовский историк В. Вареник в своей книге «Ростов и ростовцы», особенно досталось нахичеванцам. Не доверяла им новая власть. Припомнили, что донские армяне давали деньги на Добровольческую белую армию, что во время короткого господства красных на Дону армянские крестьяне спрятали семью белого главнокомандующего – генерала А.И.Деникина. А потом по Марксу, как отмечал В.Вареник, армяне – буржуазная нация. Действительно, в Нахичевани тогда было много торговцев, купцов, интеллигентов. То есть людей, которые могли сочувствовать белому движению. 20 февраля белые ненадолго освободили Ростов и Нахичевань от красных. И опять рекой лилась кровь, опять брат убивал брата. Длилось это три дня. 23 февраля, в 14 часов, красные вошли в Нахичевань, а в 15 часов – в Ростов.

Я специально в воспоминаниях Ворошилова особо отметил, что Нахичевань он считал оплотом контрреволюции. После окончания гражданской войны в Ростове и Нахичевани стали уничтожать почти всё, что так или иначе было связано с царским временем. Считаю, что Ростову крупно повезло, что его не переименовали в Будёновск или Ворошиловск-на-Дону. А вот Нахичевани не повезло. Она была переименована в 1929 году в Пролетарский район города Ростова-на-Дону. И ничего, кроме Нахичеванского рынка, больше в Ростове о Нахичевани не напоминает. Очень грустно. Думаю, что гражданская война должна закончиться. И прежде всего в наших умах. Поэтому памятный знак в честь Нахичевани на Театральной площади (где раньше проходила граница между городами) стал бы ещё одним шагом к объединению нашего народа. Он стал бы данью памяти нашей общей истории.

Георгий БАГДЫКОВ

Իմ ճամփեն հին, Իմ ճամփեն քարոտ, Նախնյաջ շիրիմներն են ճամփի են դին, Էդ շիրիմներին ես շատ եմ կարոտ:

Իմ սիրտը հիվանդ, Իմ հոգին ցավոտ, Ես ճամփի են դին Մասիսը պատանդ, Այս իմ Մասիսին ես շատ եմ կարոտ:

Հազար տարի է չեմ տեսել ասես, Միթե հազար էլ դեռ չեմ տեսնելու, Ես ամեն վայրկյան կանչում եմ այնպես, Շուտով իմ ձայնը տեղ է հասնելու:

Ես թեզ չեմ սիրում... Ու չեմ հավատա ես երբեք նրան, Որ լիաբերան Քեզ խոստանում է Իր սերը հավերժ ու անդավաճան, Քանզի չգիտեմ ու չեմ հասկանում՝ Ինչպե՛ս կարող են դու սիրել մի բան, Որ սկիզբ չունի և չունի վախճան, Ինչպե՛ս կարող ես, Եթե չես կարող որևէ լեզվով՝ Նույնիսկ Նարեկի, Որով նա մի օր Աստծո հետ խոսեց, Նրան արժանի ու բնորոշող Գեթ մի բառ գտնել, Օ, ստախտներ, Չեր ամպագողգող ամեն մի բառից, Թեկուզ հեռվից, Չզվում եմ սաստիկ, Եվ ահավասիկ, Չեզ պիտի ասեմ՝ Սիրելու համար

Նայա պիտի լինես մի քիչ հավասար, Ինչպե՛ս ասենք, թեկուզ մարած, բայց ճրագը, Ու հավիտյան վա՛ն ու անմար արեգակը,

Ո՞նց կարող ես սիրել մի բան, Որ արժեքով ու երբեք անգամ, Որքան թանկ է Երկրի համար իր առանցքը, Ու ծնվողի համար, ներիր, մոր բացվածքը, Ես չեմ հավատում Ու խնդրում եմ թեզ Վանի բոլորին իրենց երկնահաս խոստումներով սին Շնորհակալ և մողայածին, Այնժամ ես խաղաղ, պարոքս կատարածի պես, Ես՝ անհավատա, կխոստովանեմ, Որ թեզ չեմ սիրում, Չեմ սիրել երբեք, Ես Սուրբ Եռյակին...

Ես պաշտում եմ թեզ Եվ բացվող ամեն լուսաբացի հետ, Ես կրկնում եմ աղոթքս այն հին, Որ մեծ բաժինն էր կազմում իմ կերած Մայրական կաթի, Ու ավարտին, Խաչ եմ հանում իմ ճակատին, Լուսաբացի լույսով ցողված, Հանուն Հոր և Որդու, Եվ Սուրբ Հոգու ու Հայրենյաք...

Պոետ, Թող որ նիզակվի գրիչը ձեռքիդ, Թանաքը՝ թույլովի, Ու քո իսկ ձեռքի թունտոտ նիզակով, Կրծքիդ վերք բանաս, Տկար արյունիդ ուժը հերիքի՞ Անունը ջնջել պատմության էջից, Մաքերի միջից՝ Թե նախ երգել ես սիրած աղջկար, Եվ մորդ անգամ, Քո հայրենիքից, Քո հողից առաջ:

Կարեն Թումանյան